SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
PIRKANMAAN PIIRI

LAUSUNTO
6.10.2026

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausunnon antaja:

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry
Pyhäjärvenkatu 5 B, 2 krs,
33200 TAMPERE
pirkanmaa@sll.fi

Asia: VN/24498/2026 – Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi metsästyslain 90 §:n ja riistahallintolain 31 §:n muuttamisesta

Pääkannat

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry vastustaa esitystä kokonaisuudessaan ja esittää, että se hylätään. Esitystä ei tule antaa eduskunnalle nykyisessä muodossaan.

- **Esitys rajaa valitusoikeutta, vaikka sitä kutsutaan täsmentämiseksi.** Hanke sai alkunsa budjettiriihen kirjauksesta, jossa puhutaan suoraan ”valitusoikeuksien rajaamisen malleista”. Esityksen mukaan muutos vähentäisi valituksia. Kyse on kansalaisyhteiskunnan oikeussuojakeinojen kaventamisesta.
- **Ongelmaa ei ole osoitettu, ja tilanne on jo muuttunut.** Esitys ei sisällä yhtään lukua valitusten, täytäntöönpanokieltojen tai valittajien määristä. Suden kannanhoidollinen metsästys on 1.1.2026 alkaen toteutettu asetuksella, josta ei voi valittaa. Syksyn 2026 karhun kannanhoidollisista luvista valitettiin yhdestä, eikä hallinto-oikeus määrännyt sitä täytäntöönpanokieltoon.
- **Esitys ei vastaa Ruotsin mallia, vaikka niin väitetään.** Ehdotus on Ruotsin sääntelyä selvästi tiukempi. Ruotsin mallin Århus-yhteensopivuus perustui nimenomaan sen joustavuuteen, joka Suomen ehdotuksesta puuttuu.
- **Täytäntöönpanokieltoa koskeva uusi säännös on yksipuolinen.** Se nostaa luvan päämäärän tuomioistuimen harkinnan keskiöön ja ohjaa pois peruuttamattomuuden arvioinnista, vaikka juuri peruuttamattomuus on väliaikaisen oikeussuojan tarkoitus. Tapettua eläintä ei saa takaisin, vaikka lupa todettaisiin myöhemmin lainvastaiseksi.
- **Valmistelu on puutteellista.** Lausuntoaika on neljä viikkoa, vaikka ohjeen mukainen vähimmäisaika on kuusi viikkoa. Luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvia

vaikutuksia ei ole arvioitu lainkaan. Esitys koskee kaikkia metsästyslain 41 §:n poikkeuslupia, myös lintuja, mutta sitä perustellaan pelkillä suurpedoilla.

1 Esityksen lähtökohta ja ongelmanmäärittely

1.1 Kyse on valitusoikeuden rajaamisesta

Esityksen tavoitteeksi ilmoitetaan ”täsmentää luonto- ja ympäristöjärjestöjen muutoksenhakuoikeuden edellytyksiä sekä turvata – – oikeus tehokkaisiin muutoksenhakukeinoihin”. Esityksen oma tausta kertoo muuta. Hallitus linjasi budjettiriihen pöytäkirjamerkinnässä 2.9.2025, että tehdään ”vertailu metsästyslupien valitusoikeuksien rajaamisen malleista eri pohjoismaissa ja valmistellaan mahdollinen Suomen malli”. Hallitusohjelman kirjauksen mukaan suurpetojen kannanhoidollinen metsästys ”turvataan lainsäädännöllä”. Esityksen vaikutusarviossa todetaan, että muutos ”vähentäisi jossain määrin valitusten määrää”.

Esityksen tarkoitus on siis vähentää valituksia, jotta tietty poliittinen tavoite eli metsästyksen toteutuminen varmistuisi. Juuri tällaista Århusin yleissopimuksen soveltamisopas kieltää. Esitys itse lainaa opasta (s. 58): järjestöille asetettavat vaatimukset eivät saa olla ”kohtuuttoman raskaita tai poliittisesti motivoituneita”. Piirin näkemyksen mukaan esitys ei täytä tätä edellytystä.

1.2 Esitys ei sisällä tietoa ongelman laajuudesta

Esityksen mukaan täytäntöönpanokiellot ovat estäneet kannanhoidollisen metsästyksen ”merkittävässä osassa tapauksia”. Väitteen tueksi ei esitetä yhtään lukua. Esityksestä puuttuvat muun muassa seuraavat tiedot:

- kuinka monesta poikkeusluvasta on valitettu viime vuosina ja kuinka suuresta osasta lupia
- kuinka moni valitus on johtanut täytäntöönpanokieltoon
- miten valitukset ovat lopulta ratkenneet ja kuinka moni lupa on todettu lainvastaiseksi
- mitkä yhteisöt ovat valittaneet, ja onko niistä yksikään perustettu juuri ennen valitusta.

Esityksen mukaan muutos vähentäisi ”erityisesti – – valituksia sellaisilta yhteisöiltä, jotka on perustettu juuri ennen valituksen tekemistä”. Esitys ei kuitenkaan mainitse yhtään tällaista tapausta. Myöskään esityksen taustaksi laadittu professori Martti Häkkäsen selvitys (MMM 2026:12) ei osoita, että tällaisia yhdistyksiä olisi käytännössä ollut. Selvitys kuvaa asian teoreettisena mahdollisuutena ”siitä riippumatta onko se käytännössä ilmenevä ongelma” (luku 3.2.3). Perusoikeuksiin ja kansainvälisiin velvoitteisiin liittyvää sääntelyä ei tule muuttaa oletetun ongelman vuoksi.

1.3 Tilanne on jo muuttunut olennaisesti

Esitys ei kerro, että sen kuvaama ongelma on jo pääosin poistunut muilla keinoin:

- **Susi:** Susi siirrettiin luontodirektiivin liitteestä IV liitteeseen V vuonna 2025. Metsästyslain 1.1.2026 voimaan tulleen muutoksen jälkeen suden kannanhoidollinen metsästys toteutetaan maa- ja metsätalousministeriön kiintiöasetuksella ilman poikkeuslupaa. Metsästysvuoden 2025–2026 kiintiö oli enintään 100 sutta (valtioneuvoston tiedote 30.12.2025). Korkein hallinto-oikeus katsoi 19.2.2026 (t. 425), ettei kiintiöasetuksesta voi valittaa. Valitusoikeuden rajaaminen ei siten vaikuta suden kannanhoidolliseen metsästykseen lainkaan.
- **Karhu:** Suomen riistakeskus myönsi syksylle 2026 kannanhoidolliset poikkeusluvat 182 karhun pyyntiin 18 päätöksellä (Riistakeskus 10.7.2026). Metsästäjälehden (1.9.2026) mukaan luvista valitettiin vain yhdestä, Lieksan luvasta, eikä Itä-Suomen hallinto-oikeus määrännyt sitä täytäntöönpanokieltoon.

Esitys perustuu siis kuvaukseen, joka ei enää vastaa todellisuutta. Jo tämän vuoksi esitys tulee palauttaa valmisteluun.

1.4 Valitukset ovat olleet tarpeellisia

Esitys kuvaa järjestöjen valituksia metsästyksen esteenä. Valitukset ovat kuitenkin paljastaneet lainvastaisia lupapäätöksiä. Tärkein esimerkki osoittaa myös, mitä tapahtuu, jos valitusoikeus on rajattu ja täytäntöönpanoa ei kielletä:

- Suomen riistakeskus myönsi 18.12.2015 kannanhoidolliset poikkeusluvat yhteensä seitsemän suden tappamiseen Pohjois-Savossa ajalle 23.1.–21.2.2016. Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola-Pohjois-Savo-Kainuu ry valitti luvista ja vaati täytäntöönpanon kieltämistä.
- Itä-Suomen hallinto-oikeus jätti valitukset 11.2.2016 tutkimatta, koska sen mukaan yhdistyksellä ei ollut valitusoikeutta. Perusteena oli, että yhdistyksen kotipaikka oli yli 100 kilometrin päässä eikä sen paikallisesta toiminnasta alueella ollut selvitystä (KHO 2017:88; Häkkänen luku 3.2.2). Täytäntöönpanoa ei siten kielletty, ja metsästysaika kului umpeen.
- Korkein hallinto-oikeus katsoi välipäätöksessään KHO 2017:88, että yhdistyksellä oli valitusoikeus, ja pyysi asiassa ennakkoratkaisun EU-tuomioistuimelta (C-674/17, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, 10.10.2019).
- Ratkaisuissa KHO 2020:27 ja KHO 2020:28 (19.3.2020) korkein hallinto-oikeus totesi luvat lainvastaisiksi. Salametsästyksen torjuntaa ei ollut tuettu selvin ja täsmällisin perustein, muun tyydyttävän ratkaisun puuttumista ei ollut osoitettu, suden suojelutasoa ei ollut selvitetty suotuisaksi eivätkä lupaehdot varmistaneet valikoivaa ja rajoitettua pyyntiä. KHO:n mukaan hakemukset olisi tullut hylätä. Koska lupien määräaika oli jo päättynyt, lausuminen valituksista enemmälti raukesi.

Lainvastaisiksi todetut luvat olivat siis voimassa ja käytettävissä koko metsästysajan, eikä tuomioistuin päässyt arvioimaan niitä ennen metsästysajan päättymistä. Iisalmen Sanomien (15.2.2016) mukaan ensimmäisen luvan neljä sutta oli jo kaadettu, kun hallinto-oikeus jätti valituksen tutkimatta. Neljä vuotta myöhemmin korkein hallinto-oikeus totesi, ettei lupaa olisi saanut myöntää. Koko maan tasolla EU-tuomioistuimen tuomiossa (kohta 63) todetaan Tapiolan ja komission esittämien lukujen perusteella, joiden paikkansapitävyyden kansallinen tuomioistuin varmistaa, että metsästysvuonna 2015–2016 kannanhoidollisilla luvilla tapettiin 43 tai 44 sutta eli noin 15 prosenttia koko Suomen susikannasta. Samalla tapaus osoittaa,

että ehdotettu toiminnallisen yhteyden vaatimus vastaa sisällöltään juuri sitä perustetta, jolla hallinto-oikeus aikanaan jätti valituksen tutkimatta. Jos ehdotus olisi silloin ollut voimassa, KHO:n ennakkoratkaisupyyntö ja sitä seurannut EU-tuomioistuimen tuomio olisivat mitä todennäköisimmin jääneet syntymättä.

Ilman järjestöjen valitusoikeutta näitä virheitä ei olisi korjattu. Myönteisistä lupapäätöksistä ei käytännössä valita kukaan muu kuin luonnonsuojelujärjestö. Häkkäsen selvitys toteaa tämän suoraan (luku 3.5).

2 Metsästyslain 90 §: valitusoikeuden rajaaminen

2.1 Ehdotus ei ”vastaa pitkälti” Ruotsin mallia

Esityksessä (luvut 7.1 ja 9.1) väitetään, että ehdotus ”vastaisi pitkälti Ruotsin ympäristökaaren (miljöbalken) 16 luvun 13 §:ssä säädettyä”. Esitys vetoaa lisäksi Århusin sopimuksen noudattamiskomitean kannanottoon ACCC/C/2013/81, jossa Ruotsin sääntelyä ei katsottu sopimuksen vastaiseksi. Väite ei pidä paikkaansa. Seuraavassa taulukossa verrataan malleja esityksen ja Häkkäsen selvityksen tietojen perusteella:

	Ruotsi (miljöbalken 16:13)	**Suomen ehdotus (MTL 90 §)**
Valtakunnalliset järjestöt	Valitusoikeus. Järjestön toimialueella ei ole merkitystä.	Ei valitusoikeutta (vain paikalliset ja alueelliset yhteisöt, ks. KHO 2025:36)
Yhteys päätöksen alueeseen	Ei vaatimusta	Toiminnallinen yhteys juuri siihen alueeseen, jota päätös koskee. Sääntöjen mukainen toimialue tai kotipaikka ei riitä.
Toiminta-aika	Toiminut Ruotsissa vähintään 3 vuotta	Rekisteröitynä vähintään 3 vuotta
Jousto	100 jäsentä TAI muu osoitus yleisön tuesta	Ei vaihtoehtoista reittiä. Kaikkien ehtojen on täytyttävä.
Tarkoitus	Ensisijainen tarkoitus luonnon- tai ympäristönsuojelu, voittoa tavoittelematon	Pääasiallinen tarkoitus, jota arvioidaan myös tosiasiallisen toiminnan perusteella

Toiminta-aikaa lukuun ottamatta ehdotus on siis kaikilta osin Ruotsin sääntelyä tiukempi, ja sen ehdot ovat kumulatiivisia. Noudattamiskomitea perusteli Ruotsia koskevaa kannanottoaan nimenomaan sillä, että alle 100 jäsenen yhdistykset voivat saada valitusoikeuden, jos niillä on yleisön tuki ja ne ovat toimineet vähintään kolme vuotta (ACCC/C/2013/81, kohta 85; Häkkänen luku 3.3.1.2). Suomen ehdotuksessa vastaavaa joustoa ei ole. Kannanotto ei siksi tue esitystä, ja esityksen väite on eduskuntaa harhaanjohtava.

2.2 Kolmen vuoden rekisteröintivaatimus

Århusin sopimuksen soveltamisopas (2014, s. 58) toteaa toiminta-aikaa koskevien vaatimusten osalta, etteivät ne välttämättä ole sopusoinnussa sopimuksen kanssa (Häkkänen luku 3.3.1.2). Suurpetojen levinneisyys muuttuu, ja uusille alueille syntyy uusia paikallisia kansalaistoimijoita. Kolmen vuoden rekisteröintivaatimus sulkisi ne ulkopuolelle juuri silloin, kun kysymykset ovat paikallisesti ajankohtaisempia. Esitys ei myöskään arvioi, miten vaatimus kohtelee yhdistysten fuusioita, sääntömuutoksia tai uudelleenjärjestelyjä.

2.3 Toiminnallisen yhteyden vaatimus on epätäsmällinen ja raskas

Ehdotuksen mukaan yhteisöllä olisi oltava ”toiminnallinen yhteys siihen alueeseen, jota päätös koskee”. Tämä on esityksen ongelmallisin kohta. Piirin näkemyksen mukaan se on vastoin Århusin sopimuksen 9 artiklan 3 kohtaa luettuna yhdessä 9 artiklan 4 kohdan ja EU:n perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa.

- **Käsite on määrittelemätön.** Laista ei käy ilmi, onko ”alue, jota päätös koskee” kunta, riistanhoitoyhdistyksen alue, lupa-alue vai maakunta. Perustelujen mukaan sääntöjen mukainen toimialue ja kotipaikka eivät riitä. Alueellisen piirin, kuten Pirkanmaan piirin, valitusoikeus ratkeaisi siten tapauskohtaisesti sen mukaan, pystyykö se todistamaan juuri kyseiseen lupa-alueeseen kohdistunutta toimintaa. Tämä on täysin eri asia kuin nykyinen käytäntö, jossa alueellisen piirijärjestön valitusoikeus on ollut selvä (KHO 2007:74). Luonnonsuojelulain esitöissä Suomen luonnonsuojeluliiton piirijärjestöt mainittiin nimenomaisesti esimerkkinä valitusoikeutetuista yhteisöistä (HE 79/1996 vp, s. 45).
- **Perusteluissa suositaan tiettyä toimintaa.** Perustelujen esimerkkejä toiminnallisesta yhteydestä ovat osallistuminen ”riistahallinnon koolle kutsumiin suurpetotilaisuuksiin”, petoaitojen rakentaminen talkoovoimin ja vapaaehtoisapu petovahinkojen jälkeen. Valitusoikeus kytkeytyisi siis siihen, osallistuuko järjestö valtion ja riistahallinnon toivomaan toimintaan. Seuranta, luontoharrastus, tiedonvälitys, ympäristökasvatus ja lausunnot eivät perustelujen esimerkeissä riitä. Häkkäsen selvityksen hahmotelmassa (luku 3.6) näyttöä olisivat olleet myös ”paikallinen ja alueellinen jäsenistö” ja ”annetut lausunnot”. Esityksen perusteluista nämä on jätetty pois. Järjestöjen tehtävä ei ole ansaita oikeussuojaa riistahallinnon toivomalla toiminnalla.
- **Näyttötaakka on kohtuuton.** Näytöksi ehdotetaan toimintakertomusta tai muuta dokumentaatiota. Häkkäsen selvityksen mukaan valtaosa yhdistyksistä ei ole kirjanpitolain mukaan velvollinen laatimaan toimintakertomusta (luku 3.2.3). Vapaaehtoisvoimin toimivalta paikallisyhdistykseltä vaadittaisiin juridista näyttöä toiminnastaan jokaisessa asiassa erikseen, lyhyessä valitusajassa. Noudattamiskomitea on edellyttänyt, että vaatimukset ovat selkeitä eivätkä aiheuta järjestöille kohtuutonta rasitusta (ACCC/C/2008/31, kohdat 71–72).
- **Käsittely hidastuu.** Valitusoikeuden edellytyksistä tulisi oma näyttökiista, joka hallinto-oikeuden on ratkaistava ennen pääasiaa. Esitys myöntää, että tämä lisää tuomioistuinten työmäärää (luku 4.2.4). Käsittelyn keston lyhentäminen oli kuitenkin koko hankkeen perustelu.

2.4 Syntyy oikeussuoja-aukko

Metsästyslain 90 § antaa valitusoikeuden vain paikallisille ja alueellisille yhteisöille. Korkein hallinto-oikeus katsoi ratkaisussa KHO 2025:36, ettei valtakunnallisilla järjestöillä, kuten Suomen luonnonsuojeluliitolla ja BirdLife Suomella, ole valitusoikeutta. Perusteena oli se, että alueellisilla ja paikallisilla järjestöillä valitusoikeus on (Häkkänen luku 3.2.2). Jos myös paikallisten ja alueellisten yhteisöjen valitusoikeutta kavennetaan ehdotetulla tavalla, voi syntyä tilanteita, joissa kenelläkään ei ole valitusoikeutta myönteisestä poikkeuslupapäätöksestä.

EU-tuomioistuin on todennut, ettei pienten paikallisten yhdistysten valitusoikeuden puuttumista voi korvata sillä, että ne voivat pyytää suurempaa järjestöä valittamaan (C-263/08, Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening, kohta 51). Kantelu oikeuskanslerille tai eduskunnan oikeusasiamiehelle, johon esitys vetoaa, ei myöskään korvaa valitusoikeutta. Laillisuusvalvojat eivät voi muuttaa tai kumota päätöksiä, eikä Århusin sopimuksen 9 artiklan velvoitteita voi jättää niiden varaan (soveltamisopas s. 189; Häkkänen luku 3.5).

2.5 Vaatimukset kohdistuvat vain luonnonsuojelun puolelle

Esitys asettaa uusia ehtoja vain luonnonsuojelua edistävien yhteisöjen valitusoikeudelle. Lupien hakijoille ja niille, joiden etuun kielteinen päätös vaikuttaa, vastaavia ehtoja ei aseteta. Århusin sopimuksen soveltamisopas edellyttää, että vaatimukset ovat syrjimättömiä, objektiivisia eivätkä tarpeettomasti sulje ketään ulkopuolelle. Kun vain yhden intressin edustajien oikeussuojaa kavennetaan, sääntely ei ole neutraalia.

2.6 Perustuslaki

Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Perusoikeusuudistuksen esitöiden mukaan säännös merkitsee toimeksiantoa laajentaa vaikutusmahdollisuuksia (HE 309/1993 vp, s. 67), ja perustuslakivaliokunnan mukaan muutoksenhakuoikeuden tulee säilyä laajana (PeVL 33/2006 vp; PeVL 38/1998 vp). Ympäristöjärjestöjen valitusoikeutta on koko 2000-luvun ajan laajennettu. Nyt ehdotetaan ensimmäistä kertaa kumulatiivisia ominaisuus- ja toimintavaatimuksia järjestön valitusoikeudelle. Esitys toteaa itsekin, ettei perustuslakivaliokunnan käytännöstä ole johdettavissa rajoja tällaisille vaatimuksille. Esityksen johtopäätös, ettei sääntely ole ”ongelmallinen”, on siksi perustelematon. Esitystä ei voi käsitellä ilman perustuslakivaliokunnan lausuntoa.

2.7 Soveltamisala on laajempi kuin perustelut

Esitystä perustellaan yksinomaan suurpedoilla. Muutettava 90 § koskee kuitenkin kaikkia metsästyslain 41 §:n poikkeuslupia ja 41 b §:n ilmoitusmenettelyä, myös lintudirektiivin suojaamia lintuja ja muita riistaeläinlajeja. Esityksessä ei ole arvioitu lainkaan, miten valitusoikeuden rajaaminen vaikuttaisi näiden lajien suojeluun.

2.8 Vaikutus Pirkanmaan piiriin

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri on perustettu Tampereella vuonna 1969, ja se on toiminut Pirkanmaalla 57 vuotta. Piirissä oli vuoden 2025 alussa 3 259 jäsentä ja 16 paikallisyhdistystä eri puolilla Pirkanmaata. Piiri antoi vuonna 2025 yhteensä 28 lausuntoa, muutoksenhakua ja kannanottoa. Piirin suurpetokoordinaattori edustaa piiriä Pohjois-Hämeen alueellisessa riistaneuvostossa, Suomen riistakeskuksen Satakunnan alueen sidosryhmässä ja Taikayön reviiriyhteistyöryhmässä. Piiri osallistuu siis juuri sellaiseen riistahallinnon yhteistyöhön, jota esityksen perusteluissa pidetään osoituksena toiminnallisesta yhteydestä. Lisäksi piiri tekee luonnonhoitotalkoita, luontokartoituksia ja ympäristökasvatusta.

Piiri on käyttänyt metsästyslain 90 §:n mukaista valitusoikeuttaan. Marraskuussa 2023 piiri valitti Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen Suomen riistakeskuksen Pohjois-Hämeen alueelle ilveksen kaatoon myöntämistä poikkeusluvista. Valituksia tehtiin 20, monet yhdessä piirin paikallisyhdistysten kanssa ja yksi yhdessä Satakunnan piirin kanssa. Lisäksi piirin Pälkäneen paikallisyhdistys valitti itsenäisesti kahdesta toimialueensa poikkeusluvasta.

Esimerkki osoittaa, miten ehdotus toimisi käytännössä. Piirin ja paikallisyhdistysten olisi pitänyt kaikissa 20 valituksessa osoittaa erikseen toiminnallinen yhteys juuri kyseisen luvan alueeseen, ja tuomioistuin olisi joutunut ratkaisemaan tämän ennen varsinaista asiaa. Esimerkki osoittaa myös, että lupa-alueet eivät aina noudata järjestöjen toimialueiden rajoja, mistä yhteinen valitus Satakunnan piirin kanssa kertoo. Ehdotettu sääntely kuormittaisi juuri sitä vakiintunutta alueellista ja paikallista yhteistyötä, jota esitys sanoo haluavansa edistää.

Lintujen ja muun eläimistön suojelu on osa piirin jatkuvaa työtä: piiri osallistuu kaavoitukseen tuomalla esiin lausunnoissaan lintujen elinympäristöihin kohdistuva vaikutuksia. Piiri antaa lausuntoja vesiasioista ja tuulivoimahankkeista, joista vuonna 2025 annettiin kymmenen lausuntoa tai kannanottoa, ja edistää metsien suojelua kannanotoillaan. Piiri on ollut mukana soiden ennallistamisessa ja hoitaa perinneympäristöjä ja ketoja talkoovoimin; esimerkiksi Ketokeisari-hankkeen talkoisiin kertyi vuonna 2025 yhteensä 334 tuntia vapaaehtoistyötä. Piiri tekee yhteistyötä Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen kanssa, ja monella paikallisyhdistyksellä on omaa lintutoimintaa. Tällainen pitkäjänteinen suojelu- ja vaikuttamistyö turvaa lajien elinympäristöjä koko maakunnassa, mutta se ei kuulu esityksen perusteluissa mainittuihin esimerkkeihin toiminnallisesta yhteydestä. Esityksen mukaan piirin olisi osoitettava toimintaa juuri kunkin lupapäätöksen alueella, eikä vuosikymmenten maakunnallinen työ välttämättä riittäisi.

Pirkanmaan piiri on vakiintunut alueellinen luonnonsuojelujärjestö, jonka valitusoikeus on nykylain ja oikeuskäytännön mukaan selvä. Ehdotuksen jälkeen piirin valitusoikeus riippuisi siitä, katsooko tuomioistuin sen toiminnan riittävästi kohdistuneen juuri kyseisen päätöksen alueeseen. Jos tällainen epävarmuus koskee jopa vakiintunutta piirijärjestöä, pienemmille yhdistyksille ehdotus merkitsee käytännössä valitusoikeuden menettämistä.

3 Riistahallintolain 31 §:n uusi 3 momentti

3.1 Säännös on yksipuolinen

Ehdotetun säännöksen mukaan tuomioistuimen on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, ettei täytäntöönpanokiellosta ”aiheudu luvan päämäärälle enempää haittaa kuin – –

suotuisan suojelutason turvaamisen kannalta on välttämätöntä”. Säännös mainitsee vain yhden punnittavan edun, luvan päämäärän. Sitä saa rajoittaa vain siinä määrin kuin suojelutason turvaaminen on ”välttämätöntä”.

EU-oikeudessa vakiintunut väliaikaisen oikeussuojan arviointi on kolmiosainen. Siinä arvioidaan, onko vaatimus ensi näkemältä perusteltu, uhkaako vakava ja korjaamaton vahinko ja miten asianosaisten edut ja yleinen etu asettuvat vastakkain (komission tiedonanto 2017/C 275/01, kohta 173; Häkkänen luku 4.4.6). Ehdotus ohjaa tuomioistuinta painottamaan vain yhtä näistä ja jättää valituksen menestymisen todennäköisyyden ja vahingon korjaamattomuuden mainitsematta.

3.2 Peruuttamattomuus on väliaikaisen oikeussuojan ydin

Esityksen perustelujen (luku 7.2) mukaan sääntely ohjaisi tuomioistuimen harkintaa suotuisaan suojelutasoon ”sen sijaan että arviointi kohdistuisi yksittäisen eläimen tappamisen peruuttamattomuuteen”. Tämä kääntää väliaikaisen oikeussuojan tarkoituksen ympäri. Hallintoprosessilain esitöiden mukaan täytäntöönpanon kieltämisen tarkoitus on estää valituksen käyminen hyödyttömäksi (HE 29/2018 vp, s. 192–193). Jos eläin tapetaan ennen kuin tuomioistuin ehtii tutkia luvan lainmukaisuuden, muutoksenhausta tulee merkityksetön. Vuoden 2016 susiluvat olivat käytettävissä koko metsästysajan, ja ainakin toisen luvan sudet oli kaadettu jo ennen kuin hallinto-oikeus käsitteli asiaa. Lupa todettiin lainvastaiseksi vasta neljä vuotta myöhemmin (kohta 1.4). Århusin sopimuksen 9 artiklan 4 kohta edellyttää ”riittäviä ja tehokkaita oikeussuojakeinoja, joihin sisältyy tarvittaessa väliaikaiset turvaamistoimenpiteet”. EU-tuomioistuin on korostanut väliaikaisen oikeussuojan merkitystä erityisesti silloin, kun ympäristövaikutukset ovat peruuttamattomia (C-416/10, Križan).

3.3 Luvan lainmukaisuus ei riipu vain suojelutasosta

Luontodirektiivin 16 artiklan ja metsästyslain 41 a §:n mukaan poikkeuksen edellytykset ovat kumulatiivisia. Poikkeukselle on oltava direktiivin mukainen päämäärä, muuta tyydyttävää ratkaisua ei saa olla, suotuisan suojelutason säilyttäminen ei saa vaarantua, ja kannanhoidollisissa luvissa on noudatettava tarkkaan valvottuja oloja, valikoivuutta ja rajoitettua määrää. Lupa voi olla lainvastainen, vaikka lajin suojelutaso ei olisi vaarassa. Juuri näin todettiin vuoden 2020 susiratkaisuissa (ks. kohta 1.4). EU-tuomioistuimen mukaan ennalta varautumisen periaatteesta seuraa, että jos parhaiden käytettävissä olevien tieteellisten tietojen perusteella ei saada varmuutta siitä, vahingoittaako poikkeus lajin suotuisan suojelun tason säilyttämistä tai ennalleen saattamista, jäsenvaltion on jätettävä poikkeus hyväksymättä tai luovuttava sen toimeenpanosta (C-674/17, kohta 66). Ennalta varautumisen periaate koskee siis nimenomaisesti myös toimeenpanoa, eli juuri sitä vaihetta, jota täytäntöönpanokielto koskee.

Ehdotus ohjaisi tuomioistuimen sallimaan sellaistenkin lupien täytäntöönpanon, jotka ovat todennäköisesti lainvastaisia jollakin muulla perusteella, kunhan suojelutaso ei ole välittömästi vaarassa. Tämä on vastoin EU-oikeuden tehokkuusperiaatetta.

3.4 Esitys on ristiriidassa itsensä kanssa

Esityksen mukaan sääntely ei rajoittaisi tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioistuimen tulee jo nykyisin ottaa nämä seikat huomioon (luku 4.2.4). Jos näin on, säännös on tarpeeton. Jos säännöksellä halutaan muuttaa ratkaisukäytäntöä, kuten esityksen tavoitteista ilmenee, se ohjaa riippumattoman tuomioistuimen harkintaa yhteen suuntaan. Häkkäsen selvityksen mukaan suojelutason arviointi täytäntöönpanovaiheessa voi edellyttää pääasian ennakoivaa ratkaisemista, jolloin täytäntöönpanokiellon luonne nopeana turvaamistoimena vaarantuu (luku 4.5).

Vastaavanlainen tuomioistuimen harkintaa ohjaava säännös (rakentamislain 186 a §) poistettiin keväällä 2026 hallituksen esityksestä HE 3/2026 vp lausuntokierroksen jälkeen. Sitä kritisoivat korkein hallinto-oikeus, oikeuskanslerinvirasto ja Helsingin hallinto-oikeus muun muassa tuomioistuinten riippumattomuuden (PL 3 §:n 3 mom.) ja oikeusturvan (PL 21 §) perusteella (Häkkänen luku 4.4.2). Samat perusteet koskevat nyt ehdotettua säännöstä.

Säännös koskisi myös kaikkia Suomen riistakeskuksen yksittäisiä lupapäätöksiä, eikä sitä rajata suurpetoihin.

4 Valmistelu ja vaikutusarviointi

- **Lausuntoaika on liian lyhyt.** Säädösvalmistelun kuulemisohjeen (4.2.2016) mukaan lausunnoille varataan vähintään kuusi viikkoa, ja lyhyempi aika edellyttää perusteltua syytä. Nyt aikaa on neljä viikkoa, ja perusteluksi esitetään vain esityksen ”suppeus”. Esitys on sivumäärältään lyhyt, mutta se koskee perusoikeuksia, EU-oikeutta ja kansainvälisiä velvoitteita. Ruotsinkielistä käännöstä ei ollut lausuntopyynnön julkaisuhetkellä saatavilla.
- **Ympäristövaikutuksia ei ole arvioitu.** Esityksen vaikutusarvioinnissa (luku 4.2) käsitellään vain vaikutuksia järjestöihin, ”yhteiskunnallisia vaikutuksia”, täytäntöönpanokieltokäytäntöä ja tuomioistuimia. Vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen ja lajien suojelutasoon ei ole arvioitu lainkaan, vaikka koko sääntelyn tarkoitus on EU-oikeuden suojaamien lajien suojelu.
- **Yhteiskunnalliset vaikutukset ovat oletuksia.** Esityksen mukaan sääntely ”voi vähentää vastakkainasettelua” ja ”kannustaa järjestöjä pitkäjänteiseen paikalliseen toimintaan”. Näille arvioille ei esitetä mitään tutkimustietoa. Vastakkainasettelu tuskin vähenee sillä, että luonnonsuojelijoiden oikeussuojakeinoja kavennetaan.
- **Selvityksen varoitukset on sivuutettu.** Häkkäsen selvitys laadittiin helmi–huhtikuussa 2026. Se korostaa toistuvasti, että kansallinen liikkumavara on ”rajattua” ja täytäntöönpanokieltoja koskevan sääntelyn osalta ”varsin kapea”, ja että voimakas valitusoikeuden rajaaminen voi olla ongelmallista, koska myönteisistä päätöksistä ei käytännössä valita kukaan muu (luvut 3.5, 3.6 ja 4.5). Esitys valitsee selvityksen vaihtoehdoista rajoittavimmat eikä ota selvityksen varoituksia huomioon.

5 Paremmat keinot

Jos tavoitteena on ennakoitava ja lainmukainen suurpetopolitiikka, siihen on keinoja, jotka eivät heikennä kansalaisten oikeussuojaa:

- **Lupapäätösten laatu.** Riistakeskuksen on perusteltava luvat EU-tuomioistuimen ja KHO:n vaatimusten mukaisesti. Lainmukaisiin lupiin ei kohdistu samaa riitautuksen tarvetta.
- **Aikataulu.** Kanta-arviot ja lupapäätökset voidaan valmistella aiemmin, jolloin valitukset ehditään käsitellä ennen metsästyskautta.
- **Tuomioistuinten resurssit.** Hallinto-oikeuksien käsittelyaikoja voidaan lyhentää lisäämällä voimavaroja. Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että valtioneuvosto ryhtyy tarvittaessa toimiin ympäristöasioiden käsittelyaikojen lyhentämiseksi (PeVL 15/2004 vp), ei muutoksenhakuoikeuden kaventamiseen.
- **Vahinkojen ehkäisy.** Petoaitojen ja muiden vahinkoja ehkäisevien toimien rahoitusta voidaan lisätä. Tämä vähentää ristiriitoja tehokkaammin kuin valitusoikeuden rajaaminen.

6 Johtopäätökset ja vaatimukset

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry vaatii, että

1. esitys hylätään ja metsästyslain 90 § sekä riistahallintolain 31 § säilytetään nykyisellään
2. jos valmistelua kuitenkin jatketaan, esitykseen liitetään tiedot valitusten, täytäntöönpanokieltojen ja valittajien määristä sekä valitusten lopputuloksista, ja vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja lajien suojelutasoon arvioidaan
3. toiminnallisen yhteyden vaatimus poistetaan joka tapauksessa. Jos yhteisöille asetetaan ominaisuusvaatimuksia, sääntelyyn otetaan Ruotsin mallin mukainen joustava vaihtoehto, esimerkiksi yleisön tuki, ja valtakunnallisille luonnonsuojelujärjestöille annetaan valitusoikeus kuten Ruotsissa
4. riistahallintolain 31 §:n uusi 3 momentti poistetaan. Jos harkintaa ohjaavaa säännöstä pidetään välttämättömänä, sen tulee vastata EU-oikeuden tasapainoista arviointia, jossa otetaan huomioon valituksen menestymisen todennäköisyys, vahingon peruuttamattomuus, ennalta varautumisen periaate ja eri intressit
5. esityksestä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto
6. lausuntoaikaa pidennetään vähintään kuuteen viikkoon ja ruotsinkielinen aineisto julkaistaan ennen lausuntoajan alkamista.

Luonnonsuojelujärjestöjen valitusoikeus ei ole este demokratialle. Se on osa oikeusvaltion keinoja varmistaa, että viranomaiset noudattavat lakia myös silloin, kun luonto ei voi itse puolustaa itseään. Kansalaisten oikeutta valvoa ympäristöpäätösten lainmukaisuutta ei tule kaventaa sen vuoksi, että lupapäätökset eivät ole aina kestäneet tuomioistuimen arviointia.

Tampereella 6.10.2026

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry

Antti Virnes, puheenjohtaja

Tuulia Aho, järjestötyöntekijä

Lähteet

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi metsästyslain 90 §:n ja riistahallintolain 31 §:n muuttamisesta, 22.9.2026 (VN/24498/2026).

Häkkänen, Martti: Valitusoikeudet ja niiden kehittämismahdollisuudet suurpetoja koskevissa poikkeuslupa-asioissa. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2026:12.

Århusin yleissopimus (SopS 121–122/2004), 2 artiklan 5 kohta ja 9 artikla; UNECE: The Aarhus Convention – An Implementation Guide (2014).

Århusin sopimuksen noudattamiskomitea: ACCC/C/2008/31 (Saksa), ACCC/C/2013/81 (Ruotsi).

Komission tiedonanto muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa (2017/C 275/01).

EU-tuomioistuin: C-263/08 Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening; C-416/10 Križan; C-674/17 Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola.

KHO 2007:74; KHO 2017:88; KHO 2020:27; KHO 2020:28; KHO 2025:36; KHO 19.2.2026 t. 425.

HE 309/1993 vp; HE 79/1996 vp; HE 29/2018 vp; PeVL 38/1998 vp; PeVL 15/2004 vp; PeVL 33/2006 vp.

Säädösvalmistelun kuulemisohje 4.2.2016.

Valtioneuvosto 30.12.2025: Asetukset hyväksytty – suden metsästys alkaa 1. tammikuuta. Suomen riistakeskus 10.7.2026: Karhun poikkeusluvat päätetty. Metsästäjälehti 1.9.2026: Kannanhoidollinen karhunpyynti aukesi sittenkin. Iisalmen Sanomat 15.2.2016: Hallinto-oikeus ei tutkinut Tapiolan susilupavalitusta. SLL Pirkanmaan piiri: toimintakertomus 2025.